

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků

Bakalářská práce

**Srovnávací analýza prezenční a online výuky češtiny pro
cizince a integrace studentů do vysokoškolského
vzdělávacího systému v ČR**

Bates Nugmanova

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bates Nugmanova

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Srovnávací analýza prezenční a online výuky češtiny pro cizince a integrace studentů do vysokoškolského vzdělávacího systému v ČR

Název anglicky

Comparative Analysis of In-Person and Online Czech for Foreigners Classes and Student Integration into the Czech University Education System

Cíle práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení kvality prezenční a online výuky českého jazyka pro zahraniční absolventy středních škol s následnou integrací do života v ČR a vysokoškolského vzdělávání na území této země. Dílčím cílem práce je zhodnocení přínosů a nevýhod, analyzování úrovně interakce a zapojení zahraničních studentů ve výuce, a také identifikace faktorů, které integraci cizinců ovlivňují.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Hlavním zdrojem informací pro teoretickou část práce bude kritické zhodnocení odborné literatury, článků, internetových zdrojů s důrazem na výuku češtiny pro cizince.

V praktické části bude analyzována reálná situace pomocí dotazníkového šetření mapujícího odlišné zkušenosti a přístupy zahraničních studentů v rámci prezenční a online výuky.

Hlavním metodickým nástrojem bude analýza statistických údajů.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

čeština pro cizince, integrace studentů, vzdělávací systém v ČR, kurzy českého jazyka, vysokoškolské vzdělávání pro cizince, prezenční výuka, online výuka

Doporučené zdroje informací

- Český statistický úřad. Cizinci: Vzdělávání. [online; cit. 2023-01-23]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_vzdelavani>.
- ISPHORDING, I. 2015. IZA World of Labor. What drives the language proficiency of immigrants?. 177 s. DOI: 10.15185/izawol.177.
- KALOUS, J., VESELÝ, A. UNIVERZITA KARLOVA. Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1259-3.
- KARIMZAD, F., CATEDRAL, L., 2021. Chronotopes and migration: language, social imagination, and behavior. New York: Taylor and Francis. 144s. ISBN 10.4324/9781351000635.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. Cizinci v České republice. Vzdělávání. [online; cit. 2023-03-16]. Dostupné z WWW: <<https://www.cizinci.cz/vzdelavani>>.
- Společný evropský referenční rámec pro jazyky. Council for cultural co-operation. Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. Přeložila Jaroslava IVANOVÁ a kol. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0404-4
- VANÍČKOVÁ K., SUCHOMELOVÁ L., MATUŠTÍKOVÁ, K. 2022. Příručka na podporu adaptace zahraničních studentů a akademických pracovníků [online]. Vyd: Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy. Dostupné z WWW: <https://ujop.cuni.cz/UJOP-433-version1-ujop_uk_prirucka_adaptace_cs.pdf>.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Kristýna Dobiášová

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 8. 6. 2023

PhDr. Mgr. Lenka Kučírková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Srovnávací analýza prezenční a online výuky češtiny pro cizince a integrace studentů do vysokoškolského vzdělávacího systému v ČR“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.03.2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Kristýně Dobiášové za odborné vedení, konzultace a cenné rady při zpracování mé bakalářské práce.

Srovnávací analýza prezenční a online výuky češtiny pro cizince a integrace studentů do vysokoškolského vzdělávacího systému v ČR

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na zhodnocení kvality prezenční a online výuky češtiny pro cizince a analyzuje jejich dopad na integraci studentů do vysokoškolského vzdělávacího systému v České republice. Práce zkoumá efektivitu a účinnost těchto dvou metod výuky na základě srovnání různých faktorů, jako jsou výsledky studia, motivace studentů, dostupnost a flexibilita, pedagogické přístupy a sociální interakce. Dále analyzuje vliv obou forem výuky na integraci zahraničních studentů do vysokoškolského prostředí v ČR, včetně jejich sociální adaptace, zapojení do akademických aktivit a komunikace s místními studenty a pedagogy.

V rámci práce bylo využito dotazníků, ve kterých studenti odpovídali na dotazy a provedeny rozhovory se studenty, aby byly získány hlubší poznatky a názory na obě formy výuky a integraci studentů. v závěru práce na základě získaných dat bylo vytvořeno statistické hodnocení získaných výsledků.

Klíčová slova: Čeština pro cizince, integrace studentů, vzdělávací systém v ČR, kurzy českého jazyka, vysokoškolské vzdělávání pro cizince, prezenční výuka, online výuka

Comparative Analysis of In-Person and Online Czech for Foreigners Classes and Student Integration into the Czech University Education System

Abstract

The bachelor thesis focuses on the evaluation of the quality of full-time and online Czech language teaching for foreigners and analyses their impact on the integration of students into the higher education system in the Czech Republic. The thesis examines the effectiveness and efficiency of these two teaching methods by comparing various factors such as learning outcomes, student motivation, accessibility and flexibility, pedagogical approaches, and social interaction. It also analyses the impact of both forms of teaching on the integration of international students into the university environment in the Czech Republic, including their social adaptation, involvement in academic activities and communication with local students and teachers.

The thesis used questionnaires in which students answered questions and conducted interviews with students to gain deeper insights and opinions on both forms of teaching and student integration. At the end of the thesis, based on the data collected, a statistical evaluation of the results obtained was made.

Keywords: Czech language for foreigners, Integration of students, Education system in the Czech Republic, Czech language courses, Higher education for foreigners, Face-to-face learning, Online learning

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Cíl práce a metodika	10
2.1 Cíl práce	10
2.2 Metodika	10
3 Teoretická východiska	11
3.1 Migrace	11
3.1.1 Historie migrace do České republiky.....	11
3.1.2 Současný stav migrace.....	13
3.2 Cizinci v ČR.....	14
3.3 Integrace cizinců do české společnosti	16
3.4 Legislativní úprava vzdělávání cizinců ze třetích zemí v ČR.....	16
3.5 Cizinci na vysokých školách České republiky.....	18
3.6 Jazyková příprava zahraničních uchazečů o studium	19
3.6.1 Prezenční kurzy češtiny	20
3.6.2 Online kurzy češtiny	21
4 Praktická část práce.....	22
4.1 Charakteristika šetření.....	22
4.1.1 Cíl výzkumu.....	22
4.1.2 Informace o účastnících šetření	22
4.2 Organizace a postup praktické části	22
4.2.1 Dotazníkové šetření	22
4.2.2 Rozhovor.....	23
4.3 Analýza průzkumu	24
4.3.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	24
4.3.2 Analýza výsledků dotazníku.....	34
4.3.3 Analýza rozhovoru.....	43
5 Zhodnocení výsledků	45
6 Závěr.....	46
7 Seznam použitých zdrojů	47
8 Seznam tabulek, grafů a zkratk	49
8.1 Seznam tabulek	49
8.2 Seznam grafů.....	49
Přílohy.....	50

1 Úvod

V současném globálním prostředí nabývá vzdělávání cizinců v zahraničí stále většího významu. Jedním z klíčových aspektů této problematiky je způsob, jakým jsou cizinci vzděláváni v cílovém jazyce hostitelské země. V kontextu České republiky se jedná zejména o výuku češtiny jako druhého jazyka pro zahraniční studenty.

S rostoucím počtem zahraničních studentů, kteří se rozhodují studovat v České republice, se stává otázka, jak nejlépe integrovat tyto studenty do vysokoškolského vzdělávacího systému, stále naléhavější.

Pro pochopení této problematiky je nezbytné zkoumat jak faktory, které ovlivňují volbu mezi dostupnými možnostmi výuky češtiny pro cizince, tak i širší souvislosti integrace zahraničních studentů do českého vysokoškolského systému. Pouze prostřednictvím takové srovnávací analýzy je možný lépe porozumět, jakým způsobem může být vzdělávání cizinců v České republice efektivnější a prospěšnější pro všechny zúčastněné strany.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit kvality prezenční a online výuky českého jazyka určené pro zahraniční absolventy středních škol s ohledem na jejich následnou integraci do života v České republice a absolvování vysokoškolského vzdělávání na území této země.

Dílčím cílem práce je zhodnocení přínosů a nevýhod obou forem výuky se zaměřením na analýzu úrovně interakce a zapojení zahraničních studentů během výuky, a také identifikace faktorů, které ovlivňují integraci zahraničních studentů do českého prostředí.

2.2 Metodika

Metodika práce spočívá ve zjištění poznatků získaných pomocí předem vytvořeného dotazníku. Ten obsahuje otázky týkající se zkušeností studentů s prezenční nebo online kurzy českého jazyka, včetně otázek o spokojenosti s tímto typem vzdělávání a faktorech ovlivňujících efektivitu výuky s následujícím uplatněním těchto znalostí ve životě v České republice.

Dotazník je vytvořen prostřednictvím softwaru „Google Forms“. Následně získané výsledky jsou graficky znázorněny a statisticky zpracovány.

3 Teoretická východiska

3.1 Migrace

Migrace obyvatel je nejdynamičtější proces v lidské společnosti. Je to pohyb lidí z jednoho místa na druhé. Tento pohyb může být dočasný, nebo trvalý a může se odehrávat na různé vzdálenosti, od lokálního přesunutí v rámci jednoho města až po mezinárodní stěhování mezi různými zeměmi a kontinenty.

Současný svět je v pohybu – miliony lidí přesídlují z jedné země do jiných, přicházejí dobrovolně za prací či studiem nebo prchají ze svých mateřských zemí z ekonomických a politických důvodů¹.

Důvodů, proč lidé migrují, existuje celá řada. Cílem může být lepší vzdělání, sloučení rodin, založení podnikání či změna zaměstnání. Nejčastější příčinou migrace bývají ekonomické pohnutky. Ve všech těchto případech se jedná o migraci dobrovolnou. Na druhou stranu lidé však utíkají před politickým útlakem nebo válkou. Tehdy je řeč o migraci nucené.

Migrace zasahuje do každodenního života společnosti a může mít významné sociální, ekonomické a kulturní dopady jak na místo původu, tak i na místo destinace.

Mnohé země mají politiky a zákony týkající se migrace a uprchlictví, které řeší otázky týkající se práv migrantů a uprchlíků, jejich integrace do společnosti a ochranu jejich práv. v České republice je to Ministerstvo vnitra, které je gestorem za problematiku mezinárodní migrace a mezinárodní ochrany, a to jak na úrovni legislativně – koncepční, analytické, tak i realizační. v rámci Ministerstva vnitra za tuto oblast zodpovídá odbor azylové a migrační politiky (OAMP).

3.1.1 Historie migrace do České republiky

Česká republika byla po dlouhou dobu izolována od světa. Během let 1948–1989 byla ovládána totalitním režimem, který omezoval občanské svobody a porušoval lidská práva. Po pádu komunistického režimu v roce 1989 a otevření hranic se ČR stala tranzitním místem pro migranty směřující do ekonomicky vyspělých zemí západní Evropy, ale také útočištěm a destinací pro cizince, zejména z oblastí postižených válečnými konflikty.

¹ PRŮCHA, Jan. Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN isbn978-80-7387-502-2.

Historická zkušenost s čtyřicetiletou izolací má stále vliv na postoje české společnosti k imigrantům a také se odráží ve vzdělávacím systému.

Transformace české společnosti po roce 1989 přinesla také otevřený pohled na etnickou situaci v zemi a na staré i nové se vynořující konflikty etnického a kulturního charakteru. Také novodobý příliv cizinců – imigranti, dočasných pracovníků, uprchlíků – mění dřívější poměrně ustálenou etnickou situaci a vyvolává určité postoje a nálady obyvatelstva².

Po pádu komunismu a otevření hranic v 90. letech 20. století začala migrace z různých částí světa do České republiky, zejména z postkomunistických zemí, ale také z asijských a afrických států. Po rozpadu Československa v roce 1993, kdy vznikly samostatné suverénní státy Česká republika a Slovenská republika, pokračovala migrace do České republiky. Migrace do České republiky zahrnuje v sobě takové aspekty, například ekonomickou migraci: Česká republika se stala samostatnou zemí s vlastní ekonomikou a trhem práce. Tento důvod přilákal ekonomické migranty z různých zemí, zejména z východní Evropy a bývalého Sovětského svazu, kteří přicházeli hledat práci a lepší životní podmínky.

Důležitým aspektem je také její vstup do Evropské unie. Česká republika se stala členem EU v roce 2004, což znamenalo další otevření hranic a zvýšený příliv migrantů, včetně občanů jiných členských zemí EU a třetích zemí.

Po roce 1993 byly uzavřeny dohody o vízech s některými zeměmi, což ovlivnilo možnost přistěhovaectví z těchto zemí. Vztah České republiky s určitými regiony a zeměmi rovněž ovlivňoval migrační toky.

Je třeba také zmínit, že Česká republika přijímá rovněž žadatele o azyl a uprchlíky. V průběhu let přicházeli uprchlíci z různých zemí, kteří utíkali před konflikty, pronásledováním a jinými nebezpečnými situacemi.

Migrace do České republiky po roce 1993 je komplexním a dynamickým jevem, který je ovlivněn různými faktory, včetně ekonomických, politických, sociálních a humanitárních.

ČR se zřejmě stala zajímavou destinací či útočištěm pro cizince, a někteří z nich se zde trvale usadili.

² KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006. ISBN isbn80-246-1262-3.

3.1.2 Současný stav migrace

Dnešní Česká republika je zemí s rozmanitým etnickým a kulturním složením. Migrace z různých částí světa a historické události ovlivnily podobu a složení populace České republiky, což dává této zemi bohatou kulturní rozmanitost.

Dominantním jevem s dlouhodobými dopady na problematiku migrace a integrace byla početná uprchlická vlna z Ukrajiny vyvolaná vojenskou agresí Ruské federace. Česká republika se stala jednou z hlavních cílových zemí prchajících osob, do konce roku 2022 na jejím území dočasnou ochranu získalo 473 216 osob³.

K 31. březnu 2023 bylo na území ČR registrováno celkem 1 010 692 osob cizí státní příslušnosti, z toho 672 300 na základě oprávnění k přechodnému pobytu a 338 392 na základě oprávnění k trvalému pobytu. Mezi cizinci pobývajícími legálně na území ČR převažují občané třetích zemí (782 909 osob, tj. 77 %) nad občany členských států EU, EHP a Švýcarska (227 783 osob, tj. 23 %). U cizinců, kteří mají na území České republiky přechodný pobyt, převažuje účel pobytu dočasná ochrana (48 %) a zaměstnání (26 %), dále sloučení rodiny (10 %), studium (5 %) a podnikání (2 %)⁴.

Tabulka 1 Top státní příslušnosti (legální migrace)

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Ukrajina	527 268	52 %
Slovensko	117 492	12 %
Vietnam	66 751	7 %
Rusko	42 985	4 %
Rumunsko	20 010	2 %
Polsko	17 823	2 %
Bulharsko	17 756	2 %
Německo	13 724	1 %
Mongolsko	12 179	1 %
Maďarsko	10 688	1 %

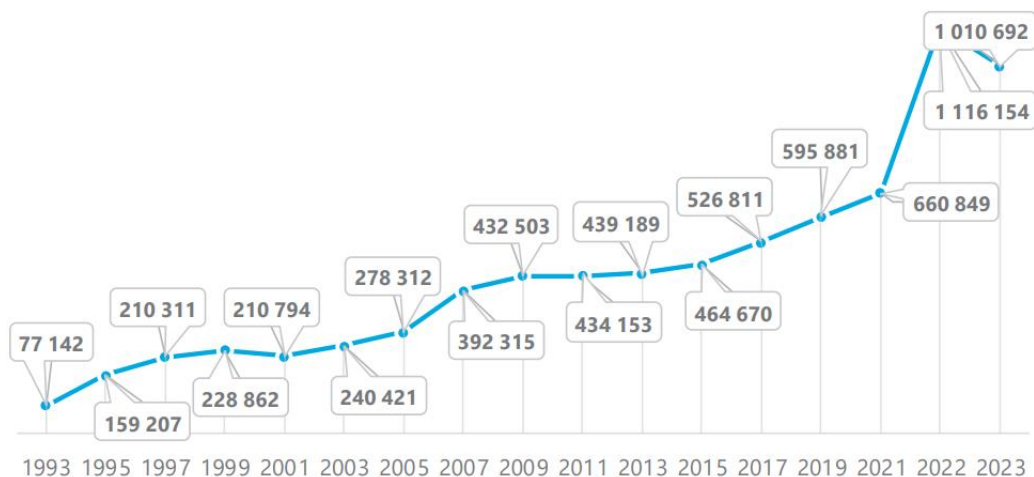
Zdroj: OAMP, 2023

³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Výroční zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx>

⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Čtvrtletní zpráva o migraci za I. čtvrtletí 2023. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-ctvrtleti-2023.aspx>

Nejvyšší počet cizinců v České republice byl zaznamenáván v roce 2022 kvůli vlnám uprchlíků z Ukrajiny. v roce 2023 počet cizinců na území ČR klesl oproti konci roku 2022 o 9 %, a to zejména z důvodu zániku části dočasných ochran, které nebyly jejich držiteli prodlouženy.

Graf 1 Počet cizinců pobývajících na území ČR

Zdroj: OAMP, 2023

Česká republika v současnosti zažívá výjimečnou dobu, jež následky již se promítají do všech aspektů života a činnosti společnosti této země.

3.2 Cizinci v ČR

Česká republika eviduje přibližně 1 010 692 cizinců. Z celkového počtu obyvatel 10 873 553 se jedná o 9,3 % (ČSU 2023).

Cizinci jsou v České republice z různých důvodů, a tyto důvody jsou velmi rozmanité. Můžou to být pracovní příležitosti, studium anebo rodinné, bezpečnostní důvody. Někteří lidé migrují do České republiky kvůli politické nestabilitě, konfliktům nebo pronásledování ve své zemi původu. Hledají azyl nebo ochranu.

Jiní mohou migrovat do ČR kvůli vyššímu životnímu standardu a lepšímu zdravotnímu systému. Někteří cizinci migrují za účelem získání lepšího příjmu a obecně kvalitnějšího života pro sebe a své rodiny.

Každý jednotlivý cizinec může mít své vlastní osobní důvody pro to, proč se rozhodl být v České republice. Jak už bylo uvedeno, migrační toky jsou složitým jevem ovlivněným ekonomickými, sociálními, politickými a individuálními faktory.

Česká republika má právní rámec a politiky, které regulují pobyt cizinců a snaží se zajišťovat, aby jejich integrace byla co nejhladší a respektovala práva všech zúčastněných stran.

Pohyb cizinců v České republice je upravován několika institucemi. Hlavním nástrojem je určitě Ministerstvo vnitra České republiky, které má dohlížet na imigraci a pobyt cizinců v zemi. Jeho hlavní úlohou je provádět a spravovat právní předpisy týkající se imigrace a cizineckých záležitostí. Ministerstvo také uděluje víza cizincům, povolení k pobytu, pracovní povolení atd.

Také jsou zapojená Ministerstva zahraničních věcí (zodpovědné za diplomatické záležitosti, včetně vydávání víz pro české diplomatické mise v zahraničí a pro cizince, kteří cestují do ČR).

Ministerstvo práce a sociálních věcí se zabývá otázkami týkajícími se pracovního trhu, včetně povolení k práci pro cizince. Taktéž má na starosti sociální zabezpečení a podporu pro cizince, kteří pracují nebo pobývají v ČR.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má dohled nad vzdělávacím systémem a uděluje povolení k studiu pro cizince, kteří chtějí studovat na českých školách a univerzitách.

Mimo toho jsou zapojené organizace jako cizinecká policie, která je součástí Policie ČR a Úřad pro zahraniční styky a informace (zabývá se informačními a poradenskými službami pro cizince, kteří přicházejí do ČR, a poskytuje informace o právech a povinnostech cizinců v zemi).

Důležitou organizací je rovněž i Evropská unie – vzhledem k členství České republiky v EU platí také evropské právní předpisy týkající se volného pohybu osob a práv cizinců.

Pohyb cizinců v České republice je tedy regulován komplexním systémem právních předpisů a institucí na národní i evropské úrovni, které mají za úkol zajistit bezpečný a legální pohyb cizinců v zemi a zároveň ochranu zájmů státu.

3.3 Integrace cizinců do české společnosti

Integrace cizinců je proces umožňující cizincům postupně se začlenit do české společnosti tak, aby se stali plnohodnotnými členy této společnosti. Tento proces může být náročný, a to jak pro cizince, tak pro majoritu státu.

Je to oboustranný proces, do kterého vstupují jak lidé cizího původu, tak většinová společnost. Musí být založen na vzájemném přínosu pro obě strany – cizince i majoritu. Vzájemné porozumění a respekt při vědomí oboustranné prospěšnosti a potřeby integrace může předejít vzniku či eskalaci problémů ve vzájemných vztazích⁵.

Základním cílem integrace cizinců do ČR je vytvoření inkluzivní společnosti, která respektuje práva a potřeby všech jejích členů, bez ohledu na jejich původ. Také je cílem zajistit nekonfliktní a oboustranně přínosné společné soužití mezi cizinci i majoritou, předcházet vytváření uzavřených komunit cizinců, jejich společenské izolaci či sociálnímu vyloučení cizinců. Účelem integračních opatření je působit jako prevence vzniku ekonomicky, sociálně a kulturně rozdělené společnosti.

Česká republika má právní předpisy, které upravují pobyt, pracovní povolení a práva cizinců v zemi. Důležitým je, aby byl tento rámec jasný a spravedlivý, aby cizinci věděli, jaká jsou jejich práva a povinnosti.

Integrace je komplexní problematikou, která se dotýká mnoha oblastí⁶. Je to dlouhodobý, dynamický proces, zasahující do mnoha oblastí. Integrace je klíčová pro zachování sociální soudržnosti a ekonomický rozvoj země.

Znalost českého jazyka je klíčová pro komunikaci a začlenění do společnosti. Proto by měly být poskytovány kurzy češtiny pro cizince.

3.4 Legislativní úprava vzdělávání cizinců ze třetích zemí v ČR

Cizinci ze třetích zemí jsou osoby, které nemají občanství ČR ani občanství EU ani občanství žádného ze států Evropského hospodářského prostoru (Lichtenštejnsko, Norsko, Island a Švýcarsko). Nutno upozornit, že ne všichni cizinci, kteří nemají státní občanství členského státu EU, jsou skutečně řazeni do skupiny cizinců ze třetích zemí. Mnoho cizinců,

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Integrace cizinců. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/integrace-cizincu.aspx>

⁶ CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ. Integrační politika ČR. Online. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/zakladni-informace1>

kteří mají občanství třetích zemí, např. Ukrajiny, USA či Turecka, jsou totiž rodinnými příslušníky občanů EU a cizinecké právo je tak řadí k občanům EU⁷.

Právo na vzdělání žáků a studentů s cizí státní příslušností v České republice patří mezi základní lidská práva, která vyplývají z Listiny základních práv a svobod.

Školská legislativa přístup do vzdělávacího a výchovného systému cizincům obecně umožňuje: *„Cizinci mají v České republice v oblasti základního, středního, vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání stejná práva a povinnosti jako občané České republiky (pokud není zákonem stanoveno jinak). Cizincům náleží právo na vzdělání podle Listiny základních práv a svobod. k předškolnímu, základnímu uměleckému a jazykovému vzdělávání mají za stejných podmínek jako občané České republiky a států Evropské unie přístup osoby, pokud mají na území České republiky právo pobytu na dobu delší než 90 dnů, případně pokud jsou osobami oprávněnými pobývat na území České republiky za účelem výzkumu, pokud jsou azylanty, osobami požívajícími doplňkové ochrany, žadateli o udělení mezinárodní ochrany nebo osobami požívajícími dočasné ochrany“⁸.*

Cizinci v České republice mají v oblasti vzdělávání stejná práva a povinnosti jako občané České republiky, pokud splňují požadavky příslušných právních předpisů⁹.

Legislativní rámec pro vzdělávání cizinců ze třetích zemí na vysokých školách v České republice je založen na několika klíčových právních dokumentech. Vzdělávání cizinců je regulováno několika právními předpisy, především zákony a vyhláškami.

Základní legislativní rámec tvoří zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, který upravuje podmínky a postupy pro pobyt cizinců v ČR. Tento zákon se zabývá pobytovými podmínkami cizinců na území státu, včetně cizinců, kteří přicházejí studovat na vysoké školy. Upřesňuje podmínky pro získání povolení k pobytu a dalších administrativních postupů¹⁰.

V rámci vzdělávání cizinců je důležitým dokumentem vyhláška č. 257/2016 Sb., o přijímacím řízení ke studiu na vyšších odborných školách a vysokých školách. Tato vyhláška upravuje přijímací řízení pro studium na vysokých školách v České republice. Obsahuje podrobné postupy a pravidla týkající se přijímání cizinců, včetně stanovení

⁷ INKLUZIVNÍ ŠKOLA. Online. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-noveprichozi/zakladni-kategorie-cizincu-v-cr>

⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodika z oblasti vzdělávání cizinců. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-z-oblasti-vzdelavani-cizincu>

⁹ PRŮCHA, Jan. Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN isbn978-80-7387-502-2.

¹⁰ ŠORMOVÁ, K., HUDÁKOVÁ, A. a kol. Čeština jako druhý jazyk. Metodická podpora. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2019. ISBN 978-80-7308-966-5

jazykových požadavků a podmínek, které cizinci musí splňovat pro přijetí na konkrétní studijní programy.

Dalším významným zákonem je zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Tento zákon stanovuje obecný právní rámec pro vysoké školy v ČR. Vztahuje se také na přijímání cizinců ke studiu na vysokých školách a poskytuje základní pravidla a podmínky pro přijímání a studium cizinců.

Důležitým právním předpisem pro cizince, kteří se přistěhují do České republiky a chtějí uplatnit své zahraniční vzdělání je vyhláška č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami. Jejím cílem je poskytnout strukturovaný postup pro proces uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení s vysvědčením vydávaným v České republice.

V rámci legislativní úpravy vzdělávání cizinců je důležité také zohlednit evropské právní předpisy a mezinárodní dohody, které se týkají práv cizinců ve vzdělávání. v rámci Evropské unie existují směrnice a nařízení, které upravují přístup cizinců ke vzdělání v členských státech, včetně vysokých škol.

3.5 Cizinci na vysokých školách České republiky

Cizinci na vysokých školách jsou důležitou součástí akademické komunity v zemi. České vysoké školy a univerzity přijímají studenty z celého světa, kteří přicházejí studovat různé obory na bakalářské, magisterské a doktorské úrovni.

Studium cizinců na veřejných vysokých školách České republiky není nijak omezováno. Stejně jako občané ČR mají na veřejných vysokých školách i cizinci dvě základní možnosti studia – v českém nebo v anglickém jazyce¹¹.

Většinou cizinci studují v češtině. Je to tím, že v tomto případě nevztahují žádné poplatky spojené se studiem. Druhou možností je studium v programu provozovaném v cizím jazyce, ale za to je obvykle stanoven poplatek.

Aby studovali na vysoké škole v České republice, uchazeči o studium musí splnit vstupní požadavky pro vybraný jimi studijní program, což obvykle zahrnuje absolvování

¹¹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Cizinci na veřejných vysokých školách v ČR. Online. Dostupné z: <https://statis.msmt.cz/statistikyvs/faq/cizinci.aspx>

přijímacích zkoušek a maturitních zkoušek nebo ekvivalentních certifikátů (např. nostrifikace neboli evaluace zahraničního vzdělání).

Cizinci by měli potvrdit také i své jazykové schopnosti v češtině, což znamená, že každý uchazeč, který nastupuje do vysoké školy se záměrem studovat příslušný obor v českém jazyce, musí rovněž složit zkoušku z českého jazyka a dostat výsledek s požadovanou úrovní pro tento obor. Některé univerzity mohou požadovat absolvování zkoušek z českého jazyka, zatímco jiné mohou akceptovat certifikáty o jazykových dovednostech (např. státní zkouška z českého jazyka).

3.6 Jazyková příprava zahraničních uchazečů o studium

Stanovení záměrů a cílů jazykového učení a vyučování by mělo vycházet ze zhodnocení potřeb studentů a společnosti, dále z úkolů, činností a procesů, jichž se budou studenti muset účastnit, aby mohli uspokojit tyto potřeby, a z kompetencí a strategií, které si za tím účelem potřebují rozvíjet nebo budovat¹².

Aby se naučili jazyku, cizincům je nabízena varianta výuky češtiny ve formě přípravných kurzů. Tyto kurzy jsou obvykle poskytovány jazykovými centry nebo mezinárodními kanceláři vysokých škol. Jejich délka a obsah se mohou lišit v závislosti na konkrétní univerzitě.

Kurzy českého jazyka jsou zaměřeny zprv na zlepšení jazykových dovedností mezinárodních studentů a úspěšné přijetí na vysokou školu, ale nelze pochybovat o tom, že ony také hrají velmi důležitou roli jak při integraci cizinců do vysokých škol, tak i celkem do českého prostředí.

Neznalost státního jazyka, v případě této bakalářské práce češtiny, může pro cizince, kteří přijeli studovat do České republiky, znamenat další vrstvu složitosti v již náročné situaci, na kterou ukazují i statistická data¹³.

Při příchodu do nové země, kde všechno působí cizí a neznámé, je schopnost dorozumět se v místním jazyce je nejdůležitější pro úspěšnou adaptaci.

¹² DZIKOVÁ, Hana, ed. Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. ISBN isbn80-244-0404-4.

¹³ VANÍČKOVÁ K., SUCHOMELOVÁ L., MATUŠTÍKOVÁ, K. Příručka na podporu adaptace zahraničních studentů a akademických pracovníků. Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy. 2022. Online. Dostupné z: https://ujop.cuni.cz/UJOP-433-version1-ujop_uk_prirucka_adaptace_cs.pdf.

Jazykové kurzy poskytují cizincům nejen možnost zdokonalit své jazykové dovednosti, ale také přináší důležitý nástroj pro překonání těchto výzev. Jsou klíčovým krokem k usnadnění integrace, zlepšení komunikace a posílení samotného pocitu pohodlí v novém prostředí.

V rámci přípravných kurzů mohou cizinci nejen získat potřebné jazykové nástroje, ale také se lépe začlenit do komunity a zažít plnohodnotný akademický a společenský život v České republice.

Tyto kurzy jsou často nabízeny před začátkem standardního akademického semestru. Jsou navrženy tak, aby poskytovaly intenzivní výuku českého jazyka a pomáhaly studentům získat potřebné jazykové dovednosti co nejrychleji, a jsou nejlepším nástrojem pro ovládnutí potřebných znalostí.

3.6.1 Prezenční kurzy češtiny

Obvykle cizinci studují v prezenční formě na území České republiky. Takové kurzy mají za cíl poskytnout cizincům efektivní prostředí pro zdokonalení jejich jazykových dovedností. Zaměřují se na posílení slovní zásoby, gramatiky, konverzačních schopností a porozumění české kultuře.

Výuka probíhá v prezenční formě, což znamená, že studenti jsou fyzicky přítomní ve třídě a mají možnost interagovat s učitelem a spolužáky. Výuka může zahrnovat tradiční přednášky, cvičení, konverzace a skupinové aktivity.

Kurzy jsou obvykle strukturovány podle úrovně znalosti jazyka, jako jsou začátečníci, středně pokročilí a pokročilí. Každá úroveň nabízí specifické téma a složitost odpovídající úrovni studenta.

Takový typ jazykových kurzů je považován za nejlepší a nejefektivnější, protože má spoustu výhod, jako například možnost okamžité zpětné vazby ohledně výukového procesu a probírané látky, interaktivní prostředí pro cvičení komunikačních dovedností, osobní interakce s mluvčími češtiny a možnost zažít každodenní používání jazyka.

Kromě jazykového vývoje jsou tyto kurzy často propojeny s poznáváním české kultury a tradic, což studentům pomáhá lépe porozumět kontextu jazyka.

Z nevýhod takových kurzů lze označit jejich cenu, včetně nákladů na dopravu a ubytování v cizím státu. S tohoto vyplývá i jiný problém, a to je geografická dostupnost: pro některé cizince může být problém dostavit se do místa výuky vzhledem ke vzdálenosti města, ve které, výuka probíhá, anebo i jiné země.

3.6.2 Online kurzy češtiny

Alternativou prezenční výuce jsou kurzy českého jazyka v online podobě. Online kurzy českého jazyka jsou navrženy tak, aby poskytovaly flexibilitu pro studenty, kteří se nemohou účastnit prezenčních kurzů.

Cílem takových kurzů je umožnit studentům studovat češtinu z odkudkoliv na světě. Výuka může probíhat prostřednictvím online platform, videolekcí, interaktivních cvičení, online testů a diskusích. Studenti mohou mít také přístup k online materiálům, jako jsou texty, audio a video lekce. Mnoho online kurzů nabízí možnosti interakce s učiteli prostřednictvím online konzultací, e-mailů a diskusních fór. To umožňuje studentům získat potřebnou podporu a odpovědi na své otázky.

Hlavní výhodou on-line kurzu je jejich finanční dostupnost, zejména pro ty, kteří studují ve svém domovském státu. Další z výhod je možné určit flexibilitu, přístup k výukovým materiálům kdykoliv a odkudkoliv, a také důležitým je fakt, že taková podoba výuky je vhodná pro ty, kteří mají omezený čas nebo jsou geograficky vzdáleni od výukového místa.

I když online výuka českého jazyka pro cizince nabízí mnoho výhod, existují také určité nevýhody, které by mohli cizinci při této formě výuky pociťovat, jako například omezená osobní interakce, nedostatek příležitostí pro každodenní komunikaci v češtině mimo výukových hodin anebo nedostatek možností pro přístup k lokální kultuře a tradici. Online výuka také vyžaduje od studentů silnou sebedisciplinu a schopnost spravovat si vlastní čas a někteří studenti mohou mít problémy se strukturováním svého učení, což může vést k nízké motivaci a zapojení do lekci.

Oba formáty kurzů mají své výhody, a výběr mezi nimi závisí na preferencích, potřebách, a hlavně možnosti jednotlivých studentů.

4 Praktická část práce

4.1 Charakteristika šetření

Praktická část je zaměřena na vytvoření a provádění průzkumu pomocí dotazníků a rozhovoru, k mapování zkušenosti a přístupy zahraničních studentů v rámci prezenční a online výuky.

4.1.1 Cíl výzkumu

Cílem bylo sledování souvislostí mezi typem výuky českého jazyka a výsledky dosaženými ze zvoleného typu školení, které by spočívaly v úspěšnosti integrace a konečného přijetí na vysokou školu. Dalším cílem bylo také porozumět důvodům pro výběr jednoho, nebo druhého typu výuky češtiny.

4.1.2 Informace o účastnících šetření

Pro účely tohoto šetření byla prováděna spolupráce s absolventy kurzů češtiny pro cizince. Se několika z nich byl veden rozhovor (interview), který je doplněním k hlavní metodě šetření. Pro rozhovor byli vybráni dva absolventi ročních kurzů českého jazyka, každý z nich měl odlišnou metodu výuky, a to jsou v podobě online anebo prezenční výuky.

Absolventi byli informováni o účelu výzkumu a poskytli svůj souhlas na zpracovávání jejich dat.

4.2 Organizace a postup praktické části

4.2.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je jednou z technik terénního sběru informací, při které jsou potřebné informace od zkoumaných osob získány písemně, prostřednictvím tištěných otázek, obsažených v dotazníku¹⁴.

Pro tuto práci byla zvolena tato konkrétní výzkumná metoda, protože může poskytnout přesný pohled o všech odpovědích respondentů.

¹⁴ SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIE. Šetření dotazníkové (MSgS). Online. Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_\(MSgs\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_(MSgs))

Dotazníkové šetření umožňuje získat data od velkého počtu respondentů v krátkém čase, které pak lze snadno analyzovat. Důležitým je také anonymita odpovědí učiněná tím, že respondenti mohou odpovídat na otázky anonymně, což může vést k otevřenějším a upřímnějším odpovědím.

Pro výzkum byla zvolena platforma Google Formy. Dotazník se skládal z několika bloků otázek rozdělených podle témat – obecné informace o respondentech, jejich zkušenost ve výuce, kvalita výuky a konečné uplatnění dosažených jimi znalostí. v dotazníku u otázek byly použity metody, jako je multiple choice (otázka s několika odpověďmi) a také existovala možnost vlastní odpovědi.

4.2.2 Rozhovor

Rozhovor je kvalitativní výzkumná metoda, která umožňuje hloubkové porozumění subjektivním zkušenostem, postojům, motivacím a chování respondentů. Jedná se o dialog mezi výzkumníkem a respondenty, během něhož jsou respondentům kladené otázky a prostor pro jejich odpovědi.

Rozhovory jsou vhodné pro výzkumy, které se zaměřují na hlubší porozumění subjektivních zkušeností, postojů a chování respondentů. Jsou flexibilní a umožňují výzkumníkovi reagovat na nové poznatky a přizpůsobit průběh rozhovoru podle potřeb respondentů.

Miroslav Disman rozděluje dva základní typy rozhovorů z hlediska z jejich formální či neformální struktury na standardizovaný a nestandardizovaný¹⁵. Standardizovaný rozhovor znamená, že otázky jsou pevně dány. Nestandardizovaný rozhovor umožňuje volnost odpovědí.

Mezi těmito dvěma klíčovými typy rozlišuje Disman ještě celou škálu jiných druhů, z nichž za nejvýznamnější považuje polostandardizovaný. V něm mohou být některé části úplně strukturované a jiné naopak nestrukturované. Je také možné klást libovolné doplňující otázky, což může rovněž pomoci tam, kde respondent nepochopí (nebo pochopí špatně) některou z otázek. Podle Dismana právě tento druh interview umožňuje sloučit výhody jak standardizovaného, tak nestandardizovaného rozhovoru.

Pro získání informací byl zvolen polostandardizovaný rozhovor, při kterém respondentům byly pokládány otázky, ale také byl vytvořen prostor pro jejich myšlenky.

¹⁵ PERGLER, DISMAN a kol.: Vybrané techniky sociologického výzkumu. Praha: Svoboda, 1969

4.3 Analýza průzkumu

4.3.1 Výsledky dotazníkového šetření

Výzkumu se zúčastnilo celkem 160 respondentů. Dotazník byl rozdělen do 3 bloků: „Zkušenosti ve výuce“, „Kvalita výuky“ a „Uplatnění získaných znalostí“.

Je třeba poznamenat, že respondenti odpovídali anonymně, a z obecných informací byl zaznamenán pouze jejich státní občanství a věk.

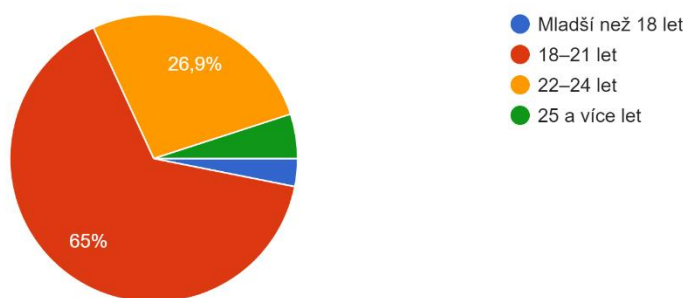
Obecné informace

1. otázka: Kolik je vám let?

104 respondentů odpovědělo „18–21 let“ (65 %), 43 odpovědělo „22–24 let“ (26,9 %), 8 odpovědělo „25 a více let“ (5 %), 5 odpovědělo „Mladší než 18 let“ (3,1 %) (viz graf 2).

Graf 2 Procentuální zastoupení věku

1. Kolik je vám let?
160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

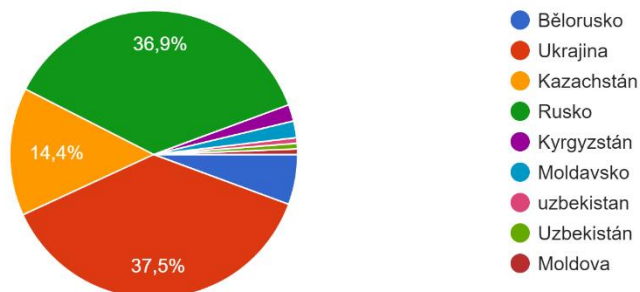
2. otázka: Odkud jste?

60 respondentů je z Ukrajiny (37,5 %), 59 z Ruska (36,9 %), 23 z Kazachstánu (14,4 %), 9 z Běloruska (5,6 %), 4 z Moldavska (2,5 %), 3 z Kyrgyzstánu (1,9 %), 2 z Uzbekistánu (1,2 %) (viz graf 3).

Graf 3 Procentuální vyjádření státního občanství

2. Odkud jste?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

1. blok: Zkušenosti ve výuce

První blok otázek byl zaměřen na zkušenosti ve výuce. Bylo položeno 3 otázky na tuto téma. Níže jsou znázorněny výsledky respondentů.

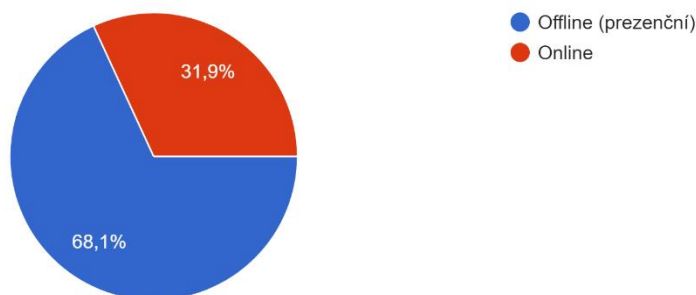
3. otázka: Jakou formu výuky češtiny jste měl(a)?

109 respondentů mělo prezenční výuku (68,1 %), 51 mělo online (31,9 %) (viz graf 4).

Graf 4 Procentuální vyjádření 3. otázky

3. Jakou formu výuky češtiny jste měl(a)?

160 odpovědí

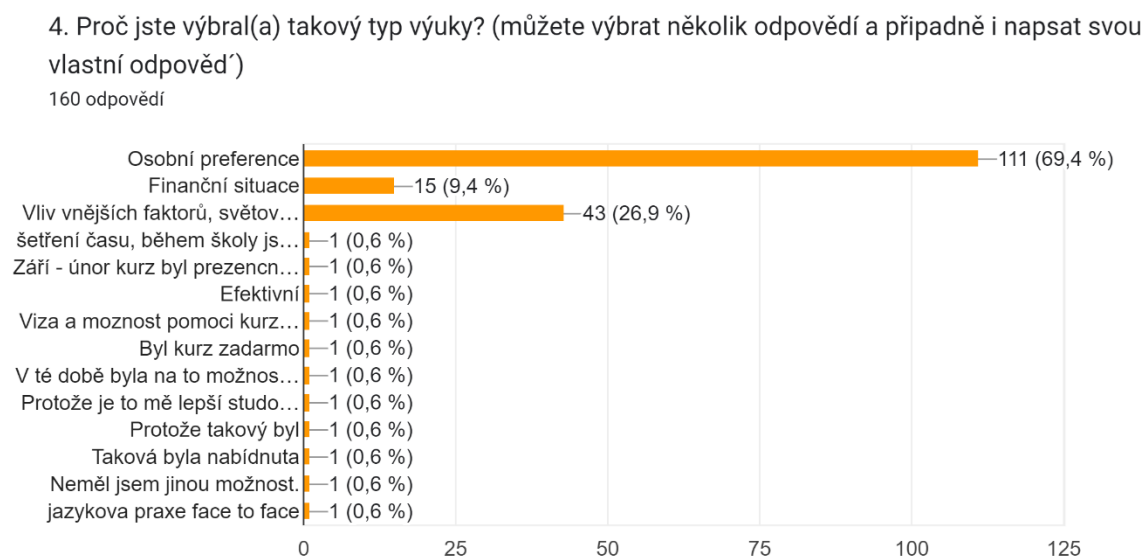

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

4. otázka: Proč jste vybral(a) takový typ výuky?

Mezi 160 respondenty 111 vybralo „Osobní preference“ (69,4 %), 15 vybralo „Finanční situace“ (9,4 %), 43 vybralo odpověď „Vliv vnějších faktorů“ (26,9 %). Závěrem 11 respondentů doplnili svůj výběr vlastní odpovědí (6,6 %) (viz graf 5).

Graf 5 Procentuální vyjádření 4. otázky

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

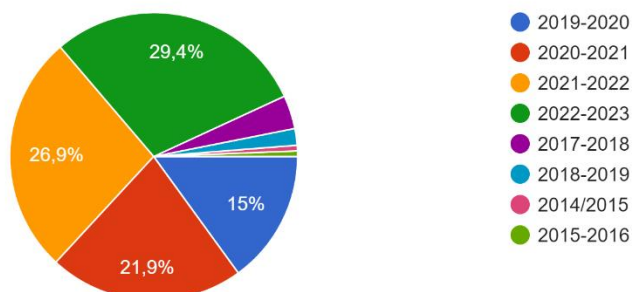
5. otázka: Ve kterém akademickém roce jste studoval/a češtinu?

47 respondentu v akademickém roce 2022–2023 (29,4 %), 43 v roce 2021–2022 (26,9 %), 35 v roce 2020–2021 (21,9 %), 24 v roce 2019–2020 (15 %), 6 v roce 2017–2018 (3,7 %), 3 v roce 2018–2019 (1,9 %), 1 v roce 2015–2016 (0,6 %) a 1 v roce 2014–2015 (0,6 %) (viz graf 6).

Graf 6 Procentuální vyjádření 5. otázky

5. Ve kterém akademickém roce jste studoval/a češtinu? (příp. napište svou variantu)

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

2. blok: Kvalita výuky

Druhý blok otázek byl zaměřen na zkoumání kvality výuky respondentů. Bylo položeno 7 otázek na toto téma.

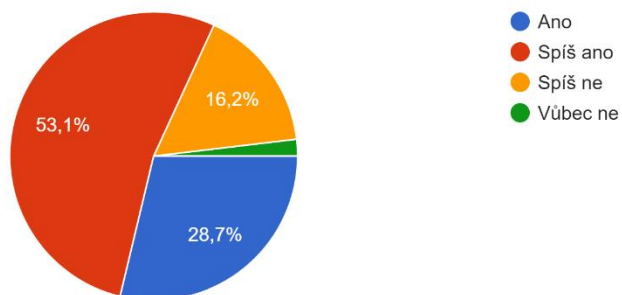
6. otázka: Bylo pro vás učení snadné?

85 respondentů odpovědělo „Spíš ano“ (53,1 %), 46 odpovědělo „Ano“ (28,7 %), 26 odpovědělo „Spíš ne“ (16,2 %), 3 odpověděli „Vůbec ne“ (1,9 %) (viz graf 7).

Graf 7 Procentuální vyjádření 6. otázky

6. Bylo pro vás učení snadné?

160 odpovědí

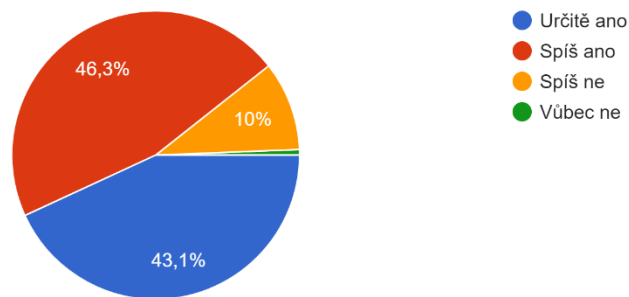
Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

7. otázka: Během učení jste byl(a) zapojen(a) do procesu výuky a chtěl(a) jste v něm pokračovat?

74 respondentů odpovědělo „Spíš ano“ (46,3 %), 69 odpovědělo „Určitě ano“ (43,1 %), 16 odpovědělo „Spíš ne“ (10 %), 1 respondent odpověděl „Vůbec ne“ (0,6 %) (viz graf 8).

Graf 8 Procentuální vyjádření 7. otázky

7. Během učení jste byl(a) zapojen(a) do procesu výuky a chtěl(a) jste v něm pokračovat?
160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

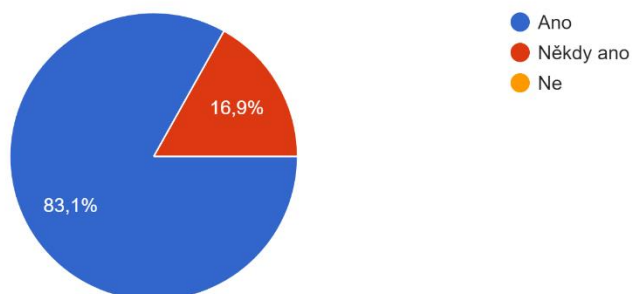
8. otázka: Byla probíraná látka jasná?

133 respondentů odpovědělo „Ano“ (83,1 %), 27 odpovědělo „Někdy ano“ (16,9 %), žádná odpověď „Ne“ (viz graf 9).

Graf 9 Procentuální vyjádření 8. otázky

8. Byla probíraná látka jasná?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

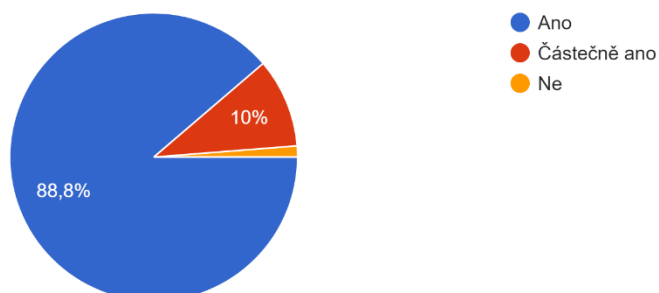
9. otázka: Byl výklad lektora srozumitelný?

142 respondentů odpovědělo „Ano“ (88,8 %), 16 odpovědělo „Částečně ano“ (16 %), 2 odpověděli „Ne“ (1,2 %) (viz graf 10).

Graf 10 Procentuální vyjádření 9. otázky

9. Byl výklad lektora srozumitelný?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

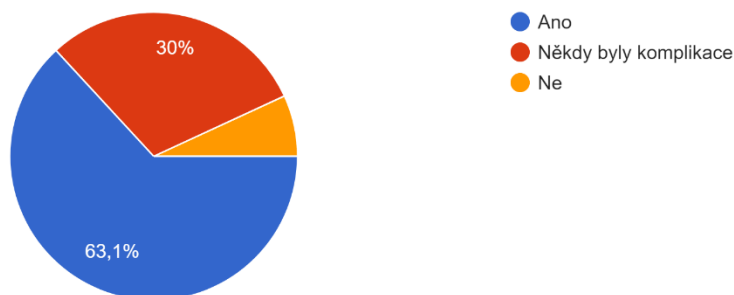
10. otázka: Byl(a) jste spokojen(a) s technickou stranou výuky (programy pro vedení online lekcí nebo vybavení studoven)?

101 respondentů odpovědělo „Ano“ (63,1 %), 48 odpovědělo „Někdy byly komplikace“ (30 %), 11 odpověděli „Ne“ (6,9 %) (viz graf 11).

Graf 11 Procentuální vyjádření 10. otázky

10. Byl(a) jste spokojen(a) s technickou stranou výuky (programy pro vedení online lekcí nebo vybavení studoven)?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

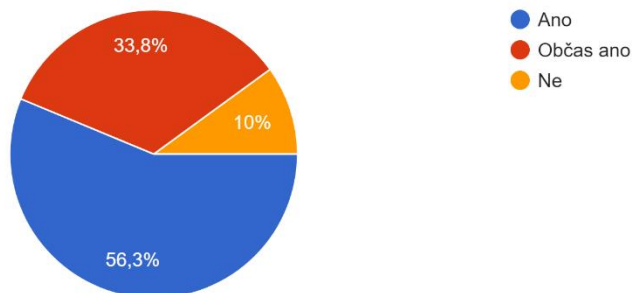
11. otázka: Cítil(a) jste propojení se svými spolužáky a s učitelem?

90 respondentů odpovědělo „Ano“ (56,3 %), 54 odpovědělo „Občas ano“ (33,8 %), 16 odpověděli „Ne“ (10 %) (viz graf 12).

Graf 12 Procentuální vyjádření 11. otázky

11. Cítil(a) jste propojení se svými spolužáky a s učitelem?

160 odpovědí

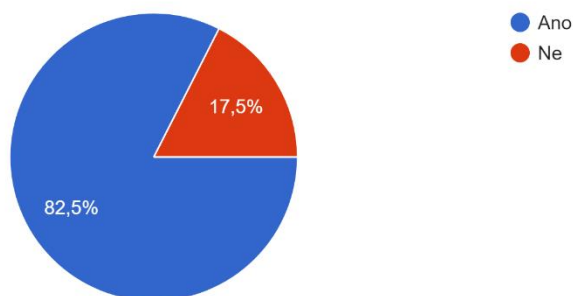
Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

12. otázka: Jste spokojen(a) s kurzem, které jste absolvovali?

132 respondentů odpovědělo „Ano“ (82,5 %), 28 odpovědělo „Ne“ (17,5 %) (viz graf 13).

Graf 13 Procentuální vyjádření 12. otázky

12. Jste spokojen(a) s kurzem, které jste absolvovali?
160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

3. blok: Uplatnění získaných znalostí

Poslední blok otázek byl zaměřen na zjištění uplatnění získaných znalostí respondentů. Byly položeny celkem 4 otázky na toto téma.

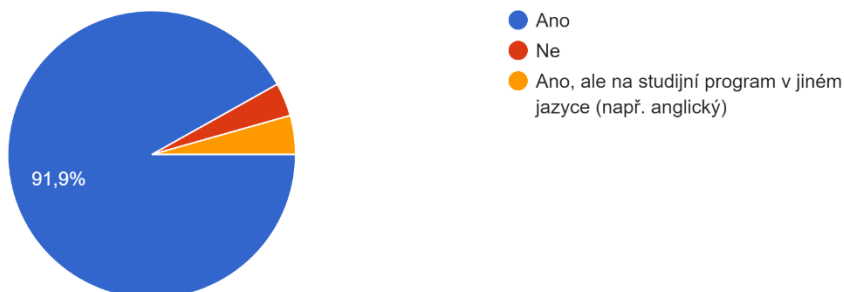
13. otázka: Dostal(a) jste do vysokoškolské instituce po absolvování jazykového kurzu?

147 respondentů odpovědělo „Ano“ (91,9 %), 6 odpovědělo „Ne“ (3,7 %), 7 odpovědělo „Ano, ale na program v jiném jazyce“ (4,4 %) (viz graf 14).

Graf 14 Procentuální vyjádření 13. otázky

13. Dostal(a) jste do vysokoškolské instituce po absolvování jazykového kurzu?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

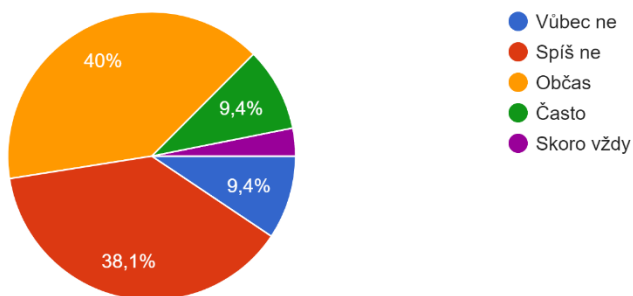
14. otázka: Máte potíže v každodenní komunikaci s rodilými mluvčími?

64 respondentů odpovědělo „Občas“ (40 %), 61 odpovědělo „Spíš ne“ (38,1 %), 15 odpovědělo „Často“ (9,4 %), 15 odpovědělo „Vůbec ne“ (9,4 %), 5 odpovědělo „Skoro vždy“ (3,1 %) (viz graf 15).

Graf 15 Procentuální vyjádření 14. otázky

14. Máte potíže v každodenní komunikaci s rodilými mluvčími?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

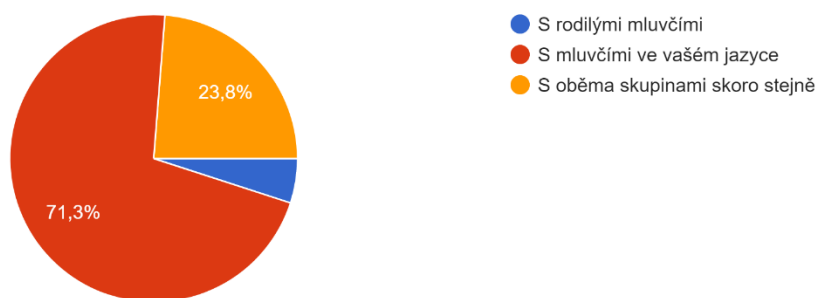
15. otázka: s kým více komunikujete v běžném životě?

114 respondentů odpovědělo „S mluvčími ve vašem jazyce“ (71,3 %), 38 odpovědělo „S oběma skupiny skoro stejně“ (23,8 %), 8 odpovědělo „S rodilými mluvčími“ (5 %) (viz graf 16).

Graf 16 Procentuální vyjádření 15. otázky

15. S kým více komunikujete v běžném životě?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

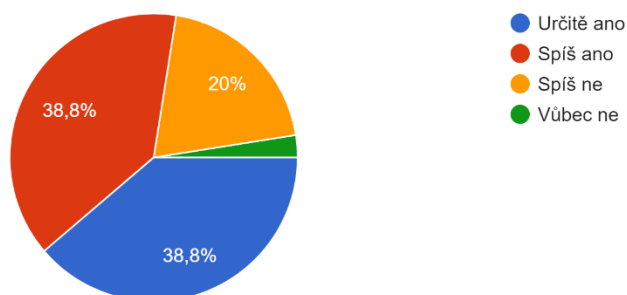
16. otázka: Máte pocit, že vám kurzy pomohly s integrací do života v České republice?

62 respondentů odpovědělo „Spíš ano“ (38,8 %), 62 odpovědělo „Určitě ano“ (38,8 %), 32 odpovědělo „Spíš ne“ (20 %), 4 odpověděli „Vůbec ne“ (2,5 %) (viz graf 17).

Graf 17 Procentuální vyjádření 16. otázky

16. Máte pocit, že vám kurzy pomohly s integrací do života v České republice?

160 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

4.3.2 Analýza výsledků dotazníku

Absolventi online kurzů

Níže jsou uvedeny odpovědi respondentů, kteří se zúčastnili online kurzů českého jazyka, ve formě grafů, a jejich popis.

1. blok (zkušenosti ve výuce – online)

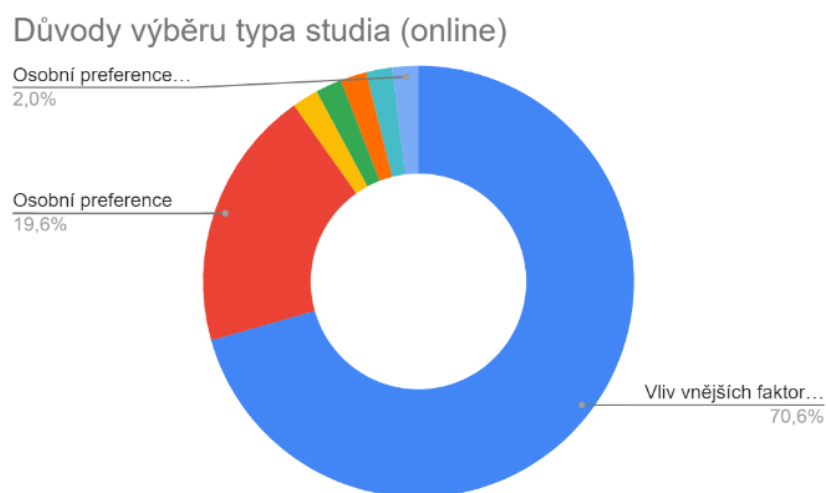
Většina respondentů absolvovala kurzy online formou kvůli vnějším faktorům, přesněji 70,6 %. 29,4 % respondentů – v závislosti na finanční situaci v rodině a osobních preferencích (viz graf 18).

88,2 % respondentů absolvovalo online kurzy v době pandemie COVID-19 nebo postCOVID-19, přesněji od roku 2019 do roku 2022.

Pouze 11,8 % respondentů uvedlo jinou dobu výuky, 2018–2019 (2 %), 2022–2023 (9,8 %) (viz graf 19).

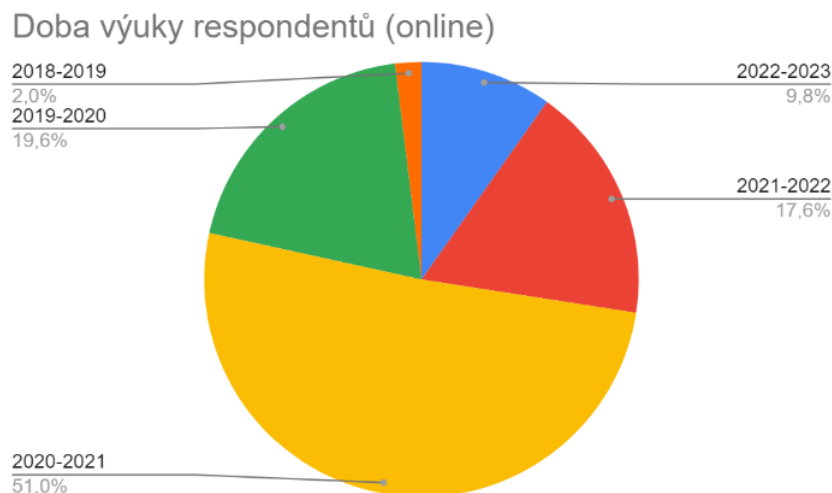
Je patrné relativně rostoucí trend online vzdělávání po době COVID v letech 2022–2023 ve srovnání s roky 2018–2019.

Graf 18 Důvody výběru studia (online)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Graf 19 Doba výuky respondentů (online)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

2. blok (kvalita výuky respondentů – online)

Pro druhý blok byla vytvořena tabulka, kde byly spojeny výsledky dotazníku pro lepší přehled a celkový dojem.

Byly spojeny otázky 6–12, kde „Ano“, „Spíš ano“, „Někdy ano“, „Částečně ano“ a „Občas ano“ byly spojeny do odpovědi „**Ano**“. Negativní odpovědi „Ne“, „Spíš ne“, „Vůbec ne“ a „Někdy byly komplikace“ byly spojeny do odpovědi „**Ne**“.

Odpověď „Ano“ vyjadřuje celkovou spokojenost s výukou, odpověď „Ne“ – nespokojenost se zkušeností online výuky.

82 % respondentů vyjádřilo spokojenost s kurzy, 18 % bylo nespokojeno (viz tabulka 2).

Tabulka 2 Počet odpovědí na otázky 6–12 (online)

	Ano (odp.)	Ne (odp.)
6.otázka	41	10
7.otázka	43	8
8.otázka	51	0
9.otázka	50	1
10.otázka	34	17
11.otázka	41	10
12.otázka	38	13
Celk. počet	268 (82%)	59 (18%)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

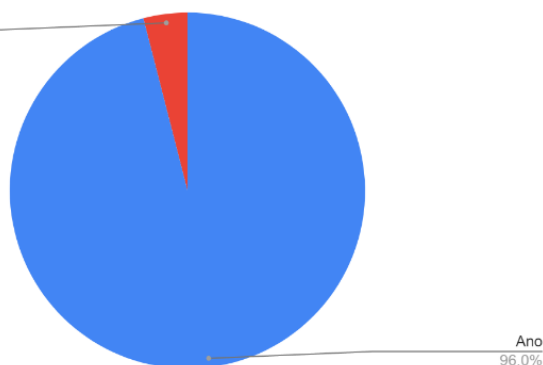
3. blok (uplatnění získaných znalostí – online)

100 % respondentů se dostalo na vysokou školu, 96 % na studijní program v českém jazyce, 4 % na program v jiném jazyce (viz graf 20).

Graf 20 Úspěšnost přijetí na vysokou školu (online)

13. Dostal(a) jste do vysokoškolské instituce po absolvování jazykového kurzu? (online)

Ano, ale na studijní pr...
4,0%

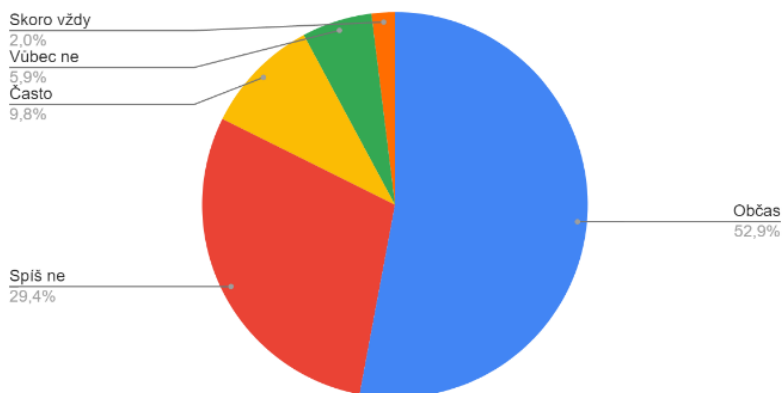

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Více než polovina respondentů odpověděla, že občas má potíže v komunikaci s rodilými mluvčími (52,9 %). Více než čtvrt odpověděla, že spíše necíti potíže (29,4 %). 9,8 % respondentů se často setkává s problémy v komunikaci, 5,9 % necíti žádné potíže. 2 % respondentů odpovědělo, že problémy mají skoro vždy (viz graf 21).

Graf 21 Potíže v komunikaci (online)

14. Máte potíže v každodenní komunikaci s rodilými mluvčími? (online)

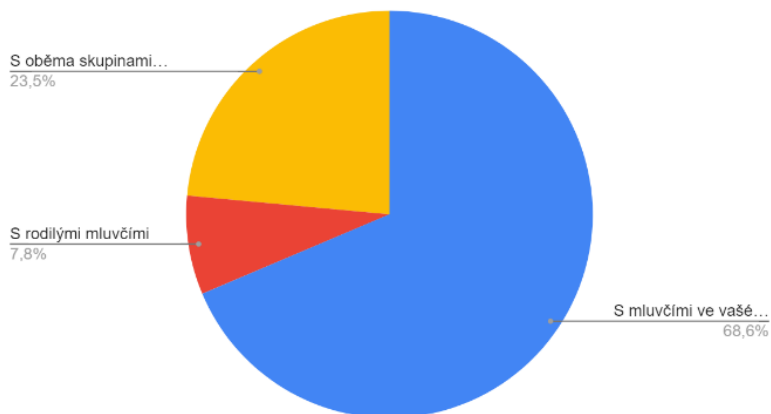

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Více než třetina respondentů v běžném životě více komunikují s mluvčími ve svém jazyce (68,6 %), čtvrt s oběma skupinami skoro stejně (23,5 %). 7,8 % respondentů komunikuje s rodilými mluvčími (viz graf 22).

Graf 22 Komunikace v běžném životě (online)

15. S kým více komunikujete v běžném životě? (online)

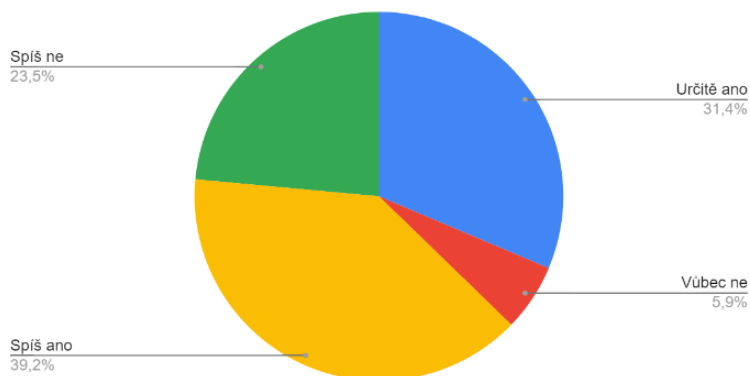

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

70,6 % respondentů má pocit, že jim kurzy pomohly s integrací do českého prostředí. 23,5 % respondentů celkem s tím nesouhlasí, 5,9 % respondentů cítí, že kurzy češtiny jim vůbec nepomohly (viz graf 23).

Graf 23 Celkový dojem od výuky (online)

16. Máte pocit, že vám kurzy pomohly s integrací do života v České republice? (online)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Absolventi prezenčních kurzů

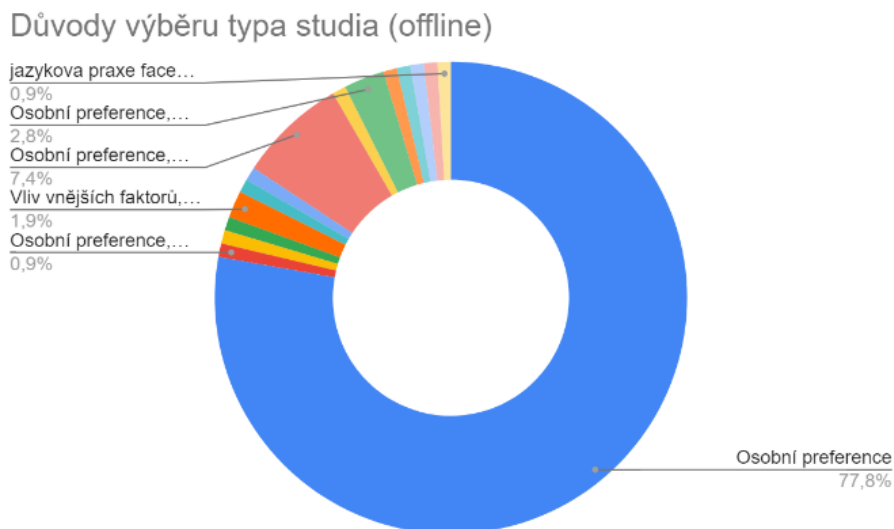
Níže jsou uvedeny odpovědi respondentů, kteří se zúčastnili prezenčních kurzů českého jazyka, ve formě grafů, a jejich popis.

1. blok (zkušenosti ve výuce – offline)

100 % respondentů absolvovalo kurzy prezenční formou kvůli osobním preferencím, 77,8 % z nich vybralo jenom odpověď „Osobní preference“. 22,2 % respondentů vybralo odpověď „Osobní preference“ spolu se svou vlastní odpovědí jako například „efektivita výuky“ anebo „možnost dostání víza“ (viz graf 24).

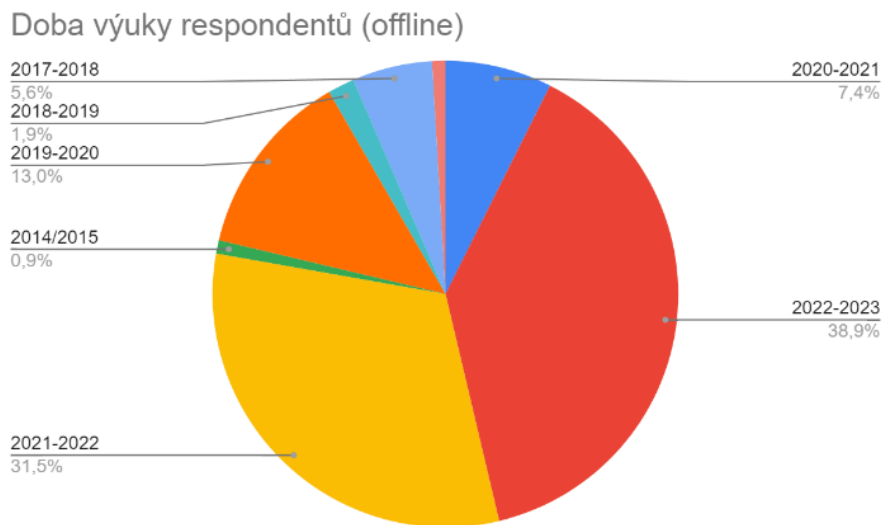
Více než pětina dotazovaných (21,4 %) respondentů absolvovala kurzy v době od roku 2014 do roku 2020, 7,4 % v akademickém roce 2020–2021, 31,5 % v rocích 2021–2022, 38,9 % v rocích 2022–2023. Je vidět, že po ukončení hromadné karantény respondenti preferovali offline kurzy (viz graf 25).

Graf 24 Důvody výběru studia (offline)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Graf 25 Doba výuky respondentů (offline)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

2. blok (kvalita výuky respondentů – offline)

Pro druhý blok byla vytvořena tabulka, kde byly spojeny výsledky dotazníku pro lepší přehled a celkový dojem.

Byly spojeny otázky 6–12, kde „Ano“, „Spíš ano“, „Někdy ano“, „Částečně ano“ a „Občas ano“ byly spojeny do odpovědi „**Ano**“; „Ne“, „Spíš ne“, „Vůbec ne“ a „Někdy byly komplikace“ byly spojeny do odpovědi „**Ne**“.

Odpověď „Ano“ vyjadřuje celkovou spokojenost s výukou, odpověď „Ne“ – nespokojenost se zkušeností online výuky. 88 % respondentů vyjádřilo spokojenost s kurzy, 12 % bylo nespokojeno (viz tabulka 3).

Je třeba poznamenat, že spokojenost s kurzy v obou případech výuky je přibližně stejná.

Tabulka 3 Počet odpovědí na otázky 6–12 (offline)

	Ano (odp.)	Ne (odp.)
6.otázka	90	19
7.otázka	100	9
8.otázka	109	0
9.otázka	108	1
10.otázka	67	42
11.otázka	103	6
12.otázka	94	15
Celk. počet	671 (88%)	92 (12%)

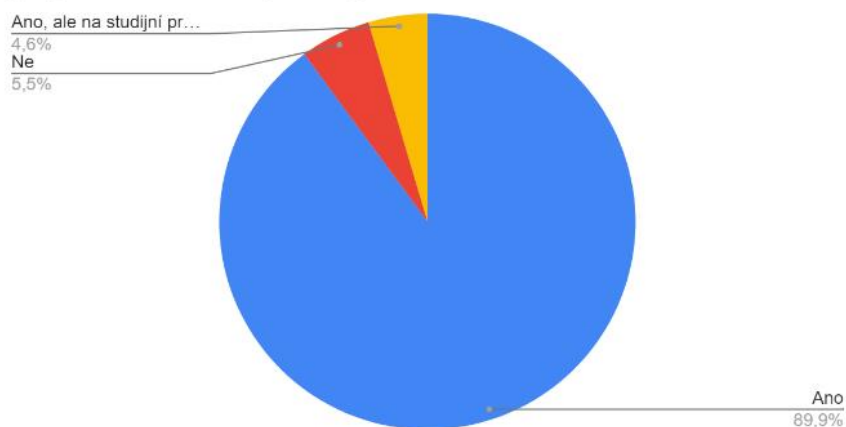
Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

3. blok (uplatnění získaných znalostí – offline)

94,5 % respondentů se dostalo na vysokou školu, 4,6 % na studijní program v jiném jazyce. 5,5 % se nedostalo na žádnou vysokou školu (viz graf 26).

Graf 26 Úspěšnost přijetí na vysokou školu (offline)

13. Dostal(a) jste do vysokoškolské instituce po absolvování jazykového kurzu? (offline)

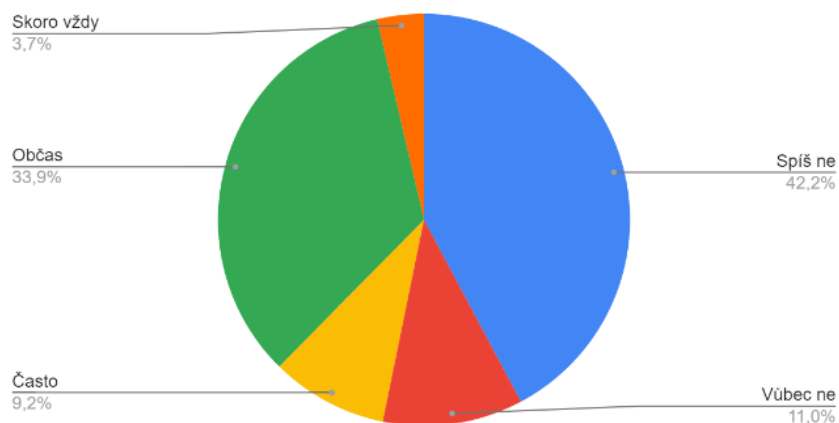

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

53,2 % respondentů nemá problémy v komunikaci s rodilými mluvčími, 33,9 % občas mají potíže. 9,2 % respondentů odpovědělo, že často má problémy, 3,7 % – skoro vždy (viz graf 27).

Graf 27 Potíže v komunikaci (offline)

14. Máte potíže v každodenní komunikaci s rodilými mluvčími? (offline)

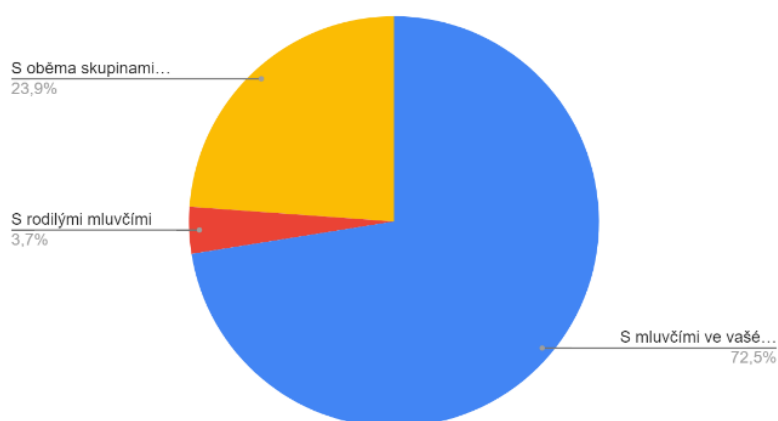

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Téměř 3/4 respondentů (72,5 %) komunikují v běžném životě nejvíc s mluvčími ve svém jazyce, 23,9 % s oběma skupinami skoro stejně. 3,7 % respondentů více komunikuje s rodilými mluvčími (viz graf 28).

Graf 28 Komunikace v běžném životě (offline)

15. S kým více komunikujete v běžném životě? (offline)

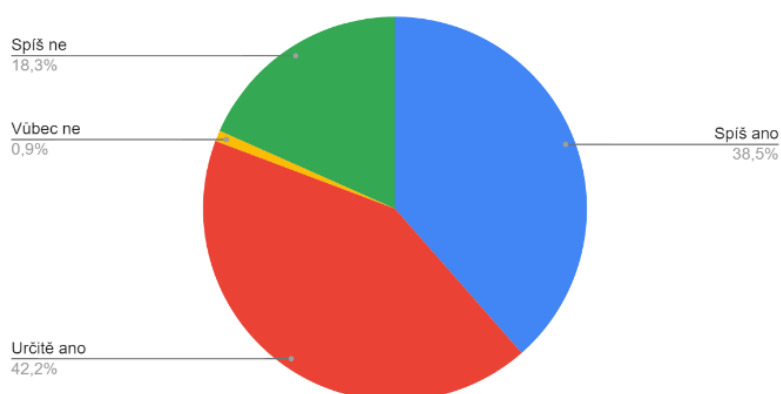

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

80,7 % respondentů má pocit, že jazykové kurzy jim pomohly s integrací v českém prostředí, 18,3 % cítí opak. 0,9 % respondentů cítí, že jim kurzy vůbec nepomohly (viz graf 29).

Graf 29 Celkový dojem od výuky (offline)

16. Máte pocit, že vám kurzy pomohly s integrací do života v České republice? (offline)

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

4.3.3 Analýza rozhovoru

V návaznosti na dotazníkové šetření byly provedeny dva rozhovory s absolventy kurzů českého jazyka.

Artem

Artem se narodil na Ukrajině v roce 2005. Bylo mu 16 let v momentě, kdy musel s rodinou opustit svou zemi kvůli válce. Poslední ročník střední školy dokončil v České republice. Zároveň ho rodiče v roce 2022 přihlásili do kurzů českého jazyka, aby se jejich dítě snáze začlenilo do nového prostředí a nemělo vážné potíže kvůli jazykové bariéře.

Artem se učil česky jako úplný začátečník, a to už v době, kdy bylo možné se učit prezenčně. Absolvoval kurz češtiny ve 1. Slovanském gymnáziu a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v Praze. Byl to roční kurz a po jeho ukončení čekala jeho ta sama státní jazyková zkouška, kterou úspěšně složil. V jeho skupině bylo 12 lidí, mezi nimiž byl Artem neaktivnějším studentem. Je to velmi otevřený, společenský a motivovaný chlapec.

Nyní je mu 18 let, úspěšně složil přijímací zkoušky a zkoušku z českého jazyka pro cizince a nyní je v prvním ročníku studia.

Artem ochotně souhlasil s účastí na autorčině výzkumu a otevřeně odpovídal na všechny otázky. Během rozhovoru se zájmem vyprávěl o svých zkušenostech a svém novém životě v cizině. V době, kdy bylo provedeno interview, Artem už měl za sebou úspěšně ukončený zimní semestr a zkoušky na univerzitě. Student se svěřoval s pozitivními pocity ze studia a své zkušenosti s komunikací a integrací do studentského prostředí. Cítí se pohodlně jak s komunikací v češtině, tak i s interakcí s českými spolužáky.

Při rozhovoru Artem popisoval svůj proces přijetí na univerzitu a zvládnutí jazykových zkoušek. Zmiňoval podporu, kterou získal od své kurátorky na kurzu a lektorky českého jazyka. Následně vyprávěl o svých dojmech z jazykových kurzů, kde se seznámil s novými lidmi a poznal různé aspekty života v České republice. Artem vyzdvihuje pozitivní atmosféru ve skupině a příjemné vztahy s ostatními studenty.

Důležitou částí rozhovoru také bylo jeho hodnocení jazykové zkoušky, vedenou online formou, kterou absolvoval při přijímacím řízení na univerzitu. Přestože prožíval stres, úspěšně ji složil. v rozhovoru sdílel svou preferenci prezenční výuky a mluvil o důležitosti komunikace s rodilými mluvčími.

Na závěr student sdílel svá přání ohledně jazykových kurzů a zmiňoval potřebu ve větší komunikaci s česky mluvícími lidmi během kurzu. Podle jeho názoru, tato zkušenost by poskytovala hlubší vhled do významu jazykového vzdělávání pro integraci cizinců.

Ilya

Ilya se narodil v roce 2002 v Rusku. Po ukončení střední školy v rodném městě absolvoval roční kurz češtiny, aby mohl studovat na univerzitě v České republice.

V letech 2020–2021 se kvůli tehdy se šířící nemoci COVID 19 učil jazyk formou online kurzu. Celý podzim a polovinu zimy Ilya studoval online v Rusku kvůli zpoždění s dostáváním víz. Na konci roku 2020 se mu pak podařilo odletět do Brna, kde bydlel na koleji a pokračoval ve studiu online kvůli karanténě až do jejího zrušení v roce 2021.

Po jazykových kurzech se Ilya dostal na ČZU a přestěhoval se do Prahy, kde bydlí i v současné době.

Ilya souhlasil s účastí na autorčině výzkumu, protože sám měl zájem se ohlédnout na svůj život v době, která se dnes zdá téměř neskutečná. Ilya začal vyprávěním o své zkušenosti s výukou češtiny během akademického roku na přípravném kurzu. Student sdělil, že se učil na dvou online platformách a byl spokojen se svými spolužáky a učiteli. Avšak jen malému procentu ze skupiny se podařilo dostat do České republiky.

Postupem času se Ilyovi zdálo, že kvalita výuky klesla a zodpovědnost byla více na studentech.

Po tomto vyprávění se rozhovor stočil k jeho pocitům po příjezdu do Brna. Student vyjádřil, že se necítil velkou apatií, ale zároveň se setkal s obtížemi při zvládnání každodenního života a zapadání do nového prostředí.

Následně se student zmiňoval o svých zkušenostech s procesem přijímacích zkoušek na vysokou školu, jak byl přijat na ČZU v Praze. Popisoval své dojmy z jazykové zkoušky, která proběhla online. Přiznal, že byl nervózní a výsledek byl nižší, než si myslel, což přičítal nedostatku času.

Nakonec Ilya vyjádřil svou celkovou spokojenost se vším, co zahrnovalo kurz, učitele a skupinu. Nicméně mu chyběla praxe v mluvení s rodilými mluvčími.

Když se studenta zeptali, zda by si zvolil online, nebo offline výuku češtiny, odpověděl jednoznačně pro offline výuku, aby mohl prožívat zážitky s novými přáteli a objevovat nové prostředí.

5 Zhodnocení výsledků

Výsledky porovnání online a prezenční výuky českého jazyka naznačují, že neexistují výrazné rozdíly mezi oběma formami výuky. Absolventi obou typů výuky dosahují podobných úrovní jazykového porozumění a dovedností, což se projevuje v jejich schopnosti dostat se na vysoké školy a integrovat se do nového prostředí.

Výzkum ukazuje, že absolventi jak online, tak prezenční výuky, sdílejí podobný zážitek z procesu integrace do nového akademického prostředí. Zjištění naznačují, že obě skupiny mají téměř identické problémy s komunikací s rodilými mluvčími, což poukazuje na to, že faktory ovlivňující tuto komunikaci nejsou primárně spojeny s typem výuky, ale spíše s jinými faktory, jako je například socioekonomický status nebo osobní preference.

Je však třeba poznamenat, že ačkoli výzkum nenalezl významné rozdíly mezi online a prezenční výukou, prožívání zážitku v České republice formou prezenční výuky může mít větší vliv na pochopení sociokulturních aspektů života v zemi. Možnost osobní interakce a okamžité zpětné vazby může vést ke zlepšení motivace a zvýšení angažovanosti studentů, což může mít pozitivní dopad na jejich výsledky a zkušenosti s výukou.

Je důležité zdůraznit, že skupina respondentů by mohla být rozmanitější, neboť výzkum zahrnoval většinou mluvčí původně ruského jazyka. Rozšíření vzorku o respondenty s různých zemí by mohlo přinést další poznatky o vlivu mateřského jazyka a kulturní identity na proces učení se češtiny a integraci do nového prostředí.

Pro budoucí výzkum by bylo zajímavé zkoumat dopad dalších faktorů, jako je například délka pobytu v zemi, úroveň předchozí jazykové přípravy nebo individuální motivační faktory na úspěch výuky českého jazyka a následnou integraci do akademického prostředí.

6 Závěr

Cílem této práce bylo porozumět faktorům, které ovlivňují volbu mezi dostupnými možnostmi výuky češtiny pro cizince a zkoumat širší souvislosti integrace zahraničních studentů do českého vysokoškolského systému. Prostřednictvím srovnávací analýzy zkusit lépe porozumět, jakým způsobem mohlo by být vzdělávání cizinců v České republice efektivnější a prospěšnější.

V rámci analýzy byly zkoumány výhody a nevýhody prezenční a distanční formy výuky, a to jak z pohledu efektivity výuky češtiny pro cizince, tak z hlediska integrace studentů do vysokoškolského prostředí.

Zjištění naznačovalo, že obě formy výuky mají svá specifika a mohou být vhodné v různých situacích. Nicméně, důležitými faktory pro úspěšnou integraci studentů do vysokoškolského systému se ukázaly být i další aspekty, jako je podpora ze strany institucí, poskytujících výukové kurzy, adaptace programů vzdělávání a sociokulturní faktory.

Během průzkumu byly zjištěny některé limitace, které ovlivnily rozsah a komplexnost analýzy. Mezi tyto omezení patří omezený vzorek respondentů včetně rozmanitosti dat.

V závěru lze konstatovat, že srovnávací analýza existujících typů výuky češtiny pro cizince přinesla cenné poznatky o efektivitě obou forem výuky a o klíčových faktorech ovlivňujících integraci zahraničních studentů.

Tato práce by mohla sloužit jako podpora pro další výzkum a rozvoj strategií pro vzdělávání cizinců, což by mohlo mít pozitivní dopad na kvalitu výuky a studentské zkušenosti v České republice.

7 Seznam použitých zdrojů

CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICĚ. Integrační politika ČR. Online. Dostupné z: <https://www.cizinci.cz/zakladni-informace1>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Metodika z oblasti vzdělávání cizinců. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-z-oblasti-vzdelavani-cizincu>

DZIKOVÁ, Hana, ed. Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. ISBN isbn80-244-0404-4.

INKLUZIVNÍ ŠKOLA. Online. Dostupné z: <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-noveprichozi/zakladni-kategorie-cizincu-v-cr>

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. Vybrané problémy vzdělávací politiky. Praha: Karolinum, 2006. ISBN isbn80-246-1262-3.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Cizinci na veřejných vysokých školách v ČR. Online. Dostupné z: <https://statis.msmt.cz/statistikyvs/faq/cizinci.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Čtvrtletní zpráva o migraci za I. čtvrtletí 2023. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-ctvrtletni-zprava-o-migraci-za-i-ctvrtleti-2023.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Integrace cizinců. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/integrace-cizincu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Výroční zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocnizpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx>

PERGLER, DISMAN a kol.: Vybrané techniky sociologického výzkumu. Praha: Svoboda, 1969

PRŮCHA, Jan. Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN isbn978-80-7387-502-2.

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIIE. Šetření dotazníkové (MSgS). Online. Dostupné z: [https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_\(MSgS\)](https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9_(MSgS))

ŠORMOVÁ, K., HUDÁKOVÁ, A. a kol. Čeština jako druhý jazyk. Metodická podpora. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2019. ISBN 978-80-7308-966-5

VANÍČKOVÁ K., SUCHOMELOVÁ L., MATUŠTÍKOVÁ, K. Příručka na podporu adaptace zahraničních studentů a akademických pracovníků. Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy. 2022. Online. Dostupné z: https://ujop.cuni.cz/UJOP-433-version1-ujop_uk_prirucka_adaptace_cs.pdf.

8 Seznam tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 Top státní příslušnosti (legální migrace)	13
Tabulka 2 Počet odpovědí na otázky 6–12 (online)	36
Tabulka 3 Počet odpovědí na otázky 6–12 (offline)	40

8.2 Seznam grafů

Graf 1 Počet cizinců pobývajících na území ČR	14
Graf 2 Procentuální zastoupení věku	24
Graf 3 Procentuální vyjádření státního občanství	25
Graf 4 Procentuální vyjádření 3. otázky	25
Graf 5 Procentuální vyjádření 4. otázky	26
Graf 6 Procentuální vyjádření 5. otázky	27
Graf 7 Procentuální vyjádření 6. otázky	27
Graf 8 Procentuální vyjádření 7. otázky	28
Graf 9 Procentuální vyjádření 8. otázky	29
Graf 10 Procentuální vyjádření 9. otázky	29
Graf 11 Procentuální vyjádření 10. otázky	30
Graf 12 Procentuální vyjádření 11. otázky	30
Graf 13 Procentuální vyjádření 12. otázky	31
Graf 14 Procentuální vyjádření 13. otázky	32
Graf 15 Procentuální vyjádření 14. otázky	32
Graf 16 Procentuální vyjádření 15. otázky	33
Graf 17 Procentuální vyjádření 16. otázky	33
Graf 18 Důvody výběru studia (online)	34
Graf 19 Doba výuky respondentů (online)	35
Graf 20 Úspěšnost přijetí na vysokou školu (online)	36
Graf 21 Potíže v komunikaci (online)	37
Graf 22 Komunikace v běžném životě (online)	37
Graf 23 Celkový dojem od výuky (online)	38
Graf 24 Důvody výběru studia (offline)	39
Graf 25 Doba výuky respondentů (offline)	39
Graf 26 Úspěšnost přijetí na vysokou školu (offline)	41
Graf 27 Potíže v komunikaci (offline)	41
Graf 28 Komunikace v běžném životě (offline)	42
Graf 29 Celkový dojem od výuky (offline)	42

Přílohy

Příloha A Dotazníkový formulář

1) Kolik je vám let?

- Mladší než 18 let
- 18–21 let
- 22–24 let
- 25 a více let

2) Odkud jste?

- Bělorusko
- Ukrajina
- Kazachstán
- Rusko
- Kyrgyzstán
- Jiné

3) Jakou formu výuky češtiny jste měl(a)?

- Offline (prezenční)
- Online

4) Proč jste si vybral(a) takový typ výuky? (můžete vybrat několik odpovědí a případně i napsat svou vlastní odpověď)

- Osobní preference
- Finanční situace
- Vliv vnějších faktorů, světová situace (např. pandemie COVID-19)
- Jiná

5) Ve kterém akademickém roce jste studoval/a češtinu? (příp. napište svou variantu)

- 2019–2020
- 2020–2021
- 2021–2022
- 2022–2023
- Jiná

6) Bylo pro vás učení snadné?

- Ano
- Spíš ano
- Spíš ne
- Vůbec ne

7) Během učení jste byl(a) zapojen(a) do procesu výuky a chtěl(a) jste v něm pokračovat?

- Určitě ano
- Spíš ano
- Spíš ne
- Vůbec ne

8) Byla probíraná látka jasná?

- Ano
- Někdy ano
- Ne

9) Byl výklad lektora srozumitelný?

- Ano
- Částečně ano
- Ne

10) Byl(a) jste spokojen(a) s technickou stranou výuky (programy pro vedení online lekcí nebo vybavení studoven)?

- Ano
- Někdy byly komplikace
- Ne

11) Cítil(a) jste propojen(a) se svými spolužáky a s učitelem?

- Ano
- Občas ano
- Ne

12) Jste spokojen(a) s kurzem, které jste absolvoval(a)?

- Ano
- Ne

13) Dostal(a) jste do vysokoškolské instituce po absolvování jazykového kurzu?

- Ano
- Ne
- Ano, ale na studijní program v jiném jazyce (např. anglicky)

14) Máte potíže v každodenní komunikaci s rodilými mluvčími?

- Vůbec ne
- Spíš ne
- Občas
- Často
- Skoro vždy

15) s kým více komunikujete v běžném životě?

- s rodilými mluvčími
- s mluvčími ve vašem jazyce

- s oběma skupinami skoro stejně

16) Máte pocit, že vám kurzy pomohly s integrací do života v České republice?

- Určitě ano
- Spíš ano
- Spíš ne
- Vůbec ne

Příloha B Rozhovor s Artemem

- Děkuji ti, že jsi dnes přišel na naše setkání. Říkal jsi mi, že už máš zimní semestr, a i zkoušky za sebou, moc gratuluji. Jaký celkem máš pocit ze studia na univerzitě?

- Já také moc děkuji. Neřekl bych, že je studium je snadné, ale jsem se vším spokojen a nemám žádné velké potíže. Studium mě zajímá, na univerzitě jsem si už našel nějaké známé. Společně se vždy lépe překonávat obtíže a studentský život se mi docela líbí.

- Takže nemáš žádné potíže s komunikací v češtině? s kým komunikujete více – s Čechy, nebo s těmi, kteří mluví v tvém jazyce?

- v běžném životě, každodenní komunikaci a při studiu nemám vůbec žádné potíže s češtinou. Komunikuji s oběma... Ale asi více s krajany.

- Je to dáno mentalitou?

- Vůbec ne. Zdá se mi, že naopak mentalita je tu velmi podobná té, kterou jsem měl v rodné zemi, a mladí lidé jsou tu vůbec stejní. Je pro mě zábavné a zajímavé s nimi komunikovat. Spíše dávám přednost komunikaci se svými lidmi, protože oni mají podobné životní zkušenosti jako mam já. Když jsem obklopen svými lidmi, lépe chápu kulturní kontext a je to pro mě snazší. Ale myslím, že je to normální.

- Takže už jste si na zdejší život zvykl. Je ještě něco, co tě stále nějakým způsobem šokuje nebo překvapuje?

- Ano, už jsem si na zdejší život zvykl, i když se mi stýská po domově... Zvykl jsem si na všechno, jediná věc, která mě stále trochu děsí, je množství bezdomovců na ulici.

- Vraťme se trochu v čase. Jak byste zhodnotil své zkušenosti s přijímacími zkouškami z češtiny na vysokou školu a vůbec s procesem vstupu na vysokou školu?

- Netrvalo mi dlouho, než jsem si vybral, kam chci jít. Téměř hned, jak jsem se seznámil s vysokými školami v Praze, jsem si vybral VŠE. Během jazykových kurzů mi hodně pomohla naše kurátorka Julia. Sama tam studovala a radila mi s přijímacím řízením a odpovídala na všechny mé otázky. Velmi mi pomohla i lektorka českého jazyka, nemluvím už o přípravě na jazykové zkoušky. Byla naší jedinou lektorkou na kurzu a naši skupinu naučila češtině velmi dobře, což stačilo k tomu, abych se na vysokou školu dostal.

Samozřejmě jsem byl u zkoušky velmi nervózní. Jazyková zkouška probíhala online, na rozdíl od přijímacích zkoušek. Byl jsem opravdu ve stresu, myslel jsem, že ji nesložím.

- Ale měl jsi to. Kolik jsi získal bodů?

- Už si to přesně nepamatuji. Když získáš 60 %, tak projdeš. Já jsem dostal 77 %.

- Říkal jsi, že moc ti pomohli na jazykových kurzech. Pověz mi o tom víc, o vztazích ve skupině, se spolužáky, s učitelem...

- Ano, tam mi hodně pomohli, pomohli celé skupině. Vztahy ve skupině byly velmi pěkné, s některými komunikuji dodnes. Můj kámoš Míša nastoupil na ČVUT a kamarádka Věra studuje na VŠCHT... Nevím, co bych dělal, kdybych na tyto kurzy nešel.

Výuková naplň tam nebyla tak velká jako na vysoké škole a byl čas na poznávání nového města, nové země, to je určitě velká výhoda. Měli jsme různé výlety do muzeí, procházky po městě a celkem tam bylo hodně zajímavých aktivit. Dokonce i v běžných věcech dostával jsem pomoc, i když jednalo o takové maličkosti jako jít poprvé na poštu a podobně.

- Kdybys si mohl vybrat, zda se zúčastnil online nebo offline kurzu, který bys si vybral?

- Určitě offline. Nedokážu si ani představit, že bych studoval online.

- a na závěr, máš nějaké přání ke kurzům, které jsi absolvoval?

- Asi jediné, co mi v kurzu chybělo, bylo více komunikace s česky mluvícími lidmi. Aby mohli přijít na hodinu a my si s nimi mohli popovídat, něco jako „speaking club“ možně... ano, něco takového.

Příloha C Rozhovor s Ilyou

- Ještě jednou moc děkuji za účast na mém výzkumu. Pověz mi prosím o svém zkušenosti s výukou češtiny.

- Během celého akademického roku jsem se učil na dvou platformách: ZOOM a Google Classroom. Ve skupině bylo 18 lidí a učili nás dva učitelé. Se svými spolužáky a s těmi, kdo nás učil, jsem velmi spokojen.

Jen dvěma z mé skupiny včetně mě se podařilo se dostat do České republiky.

Zpočátku bylo povinné mít při výuce zapnuté kamery, ale ke konci se tomu přestala věnovat pozornost ze strany učitelů. Ke konci školení se celková kvalita výuku snížila, lektorky začali stále více přenášet odpovědnost na studenty, dávali více než třeba času na jednoduché úkoly, ale já jsem se opravdu chtěl učit česky a hodně jsem se učil sám, takže jsem tomu nevěnoval velkou pozornost, i když to bylo dost patrné.

- Jak jsi se cítil, když přijel do Brna? Bylo něco, co se ti nelíbilo nebo čeho jsi se obával?

- Velkou apatii jsem necítil, ale určitě se vyskytly potíže, zejména v každodenním životě. v podstatě byla ta doba obtížná, ale to, že jsem byl sám a nikdo mi nemohl pomoci, ještě ztěžovalo situaci. Nakonec i dojít si nakoupit potraviny byla svého druhu výzva, a když jsem potřeboval nech vyřídit na úřadech, tak o tom i nemluví. Bylo těžké zapadnout do nového prostředí.

- Co můžeš říct o postupu ohledně přijímaček na vysokou školu?

- Dostal jsem všechny informace na svém kurzu, co bylo fakt dobře. Podal jsem si přihlášku na několik vysokých škol, a nakonec jsem byl přijat na ČZU v Praze.

- Jaké byly tvoje zkušenosti s jazykovou zkouškou?

- Zkouška probíhala online. Byl jsem velmi nervózní, i když jsem měl dostatečné znalosti na to, abych ji složil. Získala jsem úspěšný výsledek, ale byl nižší, než jsem si myslel. Myslím, že hlavním důvodem pro to byl nedostatek času, který mi byl poskytnut.

- Jaký je tvůj celkový dojem z kurzu? Bylo něco, co ti tam chybělo?

- Jsem spokojen se vším, s kurzem, s učiteli, se svou skupinou. v situaci, ve které jsme se nacházeli, to bylo to nejlepší, co mohl mít. Samozřejmě mi chyběla praxe v mluvení s rodilými mluvčími, ale to bylo opět způsobeno vnějšími okolnostmi.
- Kdybys si mohl vybrat mezi online a offline výukou češtiny, kterou bys si vybral?
- Samozřejmě offline. Rád bych se skupinou poznával nové prostředí, rád bych jezdil na výlety a všechno podobné... vím, jak se učily jazyk skupiny přede mnou i po mně, a byl bych rad mít stejný zážitek.